

Het tijdschrift voor tandheelkunde 1903=1910

door C. H. Witthaus

Nadat Collega Buisman in het Januari-nummer 1943 reeds een interessant overzicht over het ontstaan en het bestaan van dit tijdschrift sinds 1894 gepubliceerd heeft, geef ik hier op verzoek van de redactie enige bijzonderheden omtrent het eigenaardig consilium: *Het Gezelschap van Tandheekundigen*, dat zich met onderhoud en redactie van ons orgaan belast heeft.

Een halve eeuw geleden was er een sterk geloof in de hoge roeping van de tandheelkunde vereist, om het aan te durven, er hier te lande een tijdschrift voor uit te geven. De inspirator voor deze onderneming was er gelukkig wel, en aan de onstuimige en bezielende kracht van zijn natuur hebben wij het in de eerste plaats te danken, dat het tijdschrift opgericht werd en door veel stormen zijn vitaliteit behouden heeft. Voor John E. Grevers was geen moeite te groot, geen land te ver voor persoonlijk contact, geen prijs te groot voor wetenschappelijke boeken en apparaten, als het er om ging, zijn kennis te verrijken en ons beroep van dienst te zijn. Hij begreep ook de grote waarde van een Nederlands orgaan voor onze wetenschap en kunst, en hij heeft in de Ned. Tandmeesters Vereniging spoedig na haar oprichting de stichting van het tijdschrift bevorderd, waarvan dan in April 1894 het eerste nummer verscheen.

Objectief gezien waren de kansen voor deze onderneming ongunstig. Het aantal tandmeesters was gering, de wetenschappelijke opleiding, zelfs de kennis, die een middelbare school geeft, was soms afwezig, er werd hier geen academisch onderwijs in de tandheelkunde gegeven en het aanzien van deze wetenschap en haar beoefenaars was, ook bij de wetgever, niet hoger dan dat van de heelmeesters in vroegere eeuwen. Wié zouden het tijdschrift als abonné's of als adverteerders steunen, wié verrichtte hier wetenschappelijk onderzoek op ons speciaal gebied, om de resultaten er van te publiceren, wié zou het risico van de onkosten durven dragen?

De Ned. Tandmeester Vereniging sloot zich bij Grevers' idee aan en zag in het Tijdschrift een orgaan voor de vereniging ontstaan, waarin een ieder gelegenheid tot publicatie van oorspronkelijke of andere stukken kon vinden, en stukken over onderwerpen van algemeen

belang uit andere tijdschriften konden worden overgenomen. Het bestuur vertrouwde aan een aantal tandartsen de redactie en uitgave van het tijdschrift toe. Dezen achtten in 1903 de banden, die hen aan de vereniging hechtten, hinderlijk voor hun taak. Het strekt de vereniging tot eer, dat zij het gezelschap tandheekkundigen van deze verbintenis verlost — sine ira et studio — en ook de bibliotheek en het kassaldo afstond. Volgens Grevers had de redactie bitter weinig medewerking van de leden der vereniging ontvangen.

2 Juli 1903 constitueerde zich het *Gezelschap tandheekkundigen op-nieuw*. Het bestond toen uit de leden John E. Grevers als voorzitter, H. B. de Jonge Cohen als secretaris gérant en de leden R. Anema, M. de Boer, Dr. Th. Dentz, N. J. J. Greeter, L. Frank, A. A. H. Hamer, Dr. C. v. d. Hoeven, J. ter Kuile Lemker, C. H. Witthaus. Venit mors velociter — slechts één is er nog in leven.

John E. Grevers sprak toen aldus: Heden is in Nederland een gewichtige dag aangebroken voor de tandheekkunde, want van af deze dag zal het moeten blijken, of het te stichten tijdschrift zal kunnen worden een *machtige hefboom voor de tandheekkundige stand en wetenschap*, onafhankelijk van elke vereniging of coterie, doch een zuivere afspiegeling van al hetgeen zich in Nederland afspeelt op tandheekkundig gebied.

Van af 1903 tot 1910 voegden zich nog bij het *Gezelschap* de heren T. A. C. Bölger, P. J. J. Coebergh, M. J. F. Schutte, J. J. E. de Vries, J. M. Klinkhamer, F. Duyvensz.

Behalve een voorzitter, een secretaris-gérant en een penningmeester was er een *dagelijks bestuur*, waarin behalve dezen, drie jaarlijks aftredende leden zitting hadden; Grevers was voorzitter tot Februari 1907, daarna Schutte tot Februari 1908, opgevolgd door L. Frank. Secretaris-gérant bleef de Jonge Cohen, wiens toewijding en nauwgezetheid boven elke lof verheven zijn. Hij heeft zich, niettegenstaande de moeilijkheden, die hij al in het eerste decennium met het tijdschrift moest ondervinden, onvervaard beschikbaar gesteld, gelijk „ein ruhender Pol in der Erscheinungen Flucht“. De Nederlandse tandheekkunde blijft hem daarvoor tot grote dank verplicht.

De offers, door de leden gebracht, moesten verklaard worden door hun liefde voor ons beroep, door hun idealisme voor het doel, ze werden beloond door de ondervonden collegiale vriendschap, de trots, het tijdschrift staande te houden, ook wel door wat ijdelheid, het bewustzijn van de belangeloosheid van hun werk en van de onafhankelijkheid van dit consilium en door de stimulerende geestdrift van de voorzitter. Daardoor werden de centrifugale krachten overwonnen, het tijdverlies, de gemakzucht, de mogelijkheid van bijdragen in de kosten bij financiële stroppen, want bij een batig saldo werd dit alleen aan het tijdschrift besteed, bij verlies was het gezelschap aansprakelijk. Dan was er een chronisch gebrek aan kopij, men moest bladvulling zoeken door referaten uit buitenlandse tijdschriften waarin van 1902—1905 door de

ijver van de Rotterdamse Tandheekkundige Vereniging werd voorzien. Voorts door verslagen van congressen en verenigingsbijeenkomsten, van de N.T.V., N.T.G., R.T.V. en van diverse voordrachten. Originele bijdragen, practisch nieuws, brieven aan jonge collega's, beroepsnieuws werden opgenomen maar hetgeen men tegenwoordig het meest op prijs stelt, resultaten van eigen wetenschappelijk onderzoek, werden maar bij uitzondering aangeboden. Op de redactiebijeenkomsten 's avonds ging het levendig toe, de leden, gesterkt en opgewekt door spijs en drank, verweten elkaar hun laksheid, of discussieerden en repliceerden over opname of weigering van bijdragen, over kosten van cliché's, over uitleg van het reglement, over tal van vraagstukken, maar sans rancune, de vriendschappelijke verhouding bleef behouden, getuige de harmonie bij de vermaarde jaarvergaderings-diners.

Uitstekende bijdragen waren de originele of vertaalde artikelen uit buitenlandse, vooral Amerikaanse tijdschriften van tandartsen, die in de eerste beide decennia van ons tijdschrift juist de belangrijkste wetenschappelijke fundamenten van ons onderdeel der heekunde geschapen en gevestigd hebben, van Miller, Black, Peeso, Sim Wallace, Jessen, Buckley, Johnson, Goslee, Körbitz en anderen.

Op de vergadering van 12 Mei 1910 werd een brief van Witt-haus voorgelezen, behelzende dat hij ontslag nam als redactielid, daar hij voorgoed afscheid nam van de tandheekkunde...

In de volgende decennia is gehalte en aanzien van het Tijdschrift voor Tandheekkunde gestadig toegenomen, en als er hier te lande uitgebreid research komt, dan zal het door de publicatie de naam der Nederlandse tandheekkunde eer aan doen.